

บทความวิจัย (Research article)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวหลังสถานการณ์โควิด 19

Factors Influencing Tourism Behavior after the COVID-19 Pandemic

สวลี อุตตรา^{1*} รัชฎา แท่งภูเขียว¹ และ ณัฐนันท์ นิตสิริ¹Savalee Uttra^{1*}, Ratchada Taengphukieo¹ and Nattanan Nitisiri¹

วันที่รับบทความ (Received) วันที่ได้รับบทความฉบับแก้ไข (Revised) วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)
21 เมษายน 2568 7 พฤษภาคม 2568 8 พฤษภาคม 2568

บทคัดย่อ

ปัจจุบัน โควิด-19 ได้รับการประกาศให้เป็นโรคประจำถิ่น ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับวัคซีนและมีสุขภาพที่ดีขึ้น หน่วยงานต่าง ๆ จึงผ่อนคลายมาตรการควบคุมวิถีชีวิตประจำวัน อย่างไรก็ตาม ความปลอดภัยและสุขอนามัยยังคงเป็นประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในกลุ่มผู้มีโรคประจำตัว เมื่อสถานการณ์การระบาดผ่านพ้นไป ภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะภาคธุรกิจ ต่างเร่งฟื้นฟูกิจการ รวมถึงภาคธุรกิจการท่องเที่ยวที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวหลังสถานการณ์โควิด-19 และเพื่อทดสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักท่องเที่ยวจำนวน 514 คน ซึ่งเป็นประชาชนในจังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดอื่นที่เดินทางมาเยือน โดยใช้แบบสอบถามแบบตอบด้วยตนเอง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) ผลการศึกษาพบว่า การแพร่ระบาดของโควิด-19 มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวหลังสถานการณ์โควิด-19 อย่างมีนัยสำคัญ แม้ว่าในขั้นต้นโมเดลจะไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่เมื่อมีการปรับโมเดลให้เหมาะสมกับบริบทของจังหวัดกาฬสินธุ์พบว่า การแพร่ระบาดของโควิด-19 มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ต่อปัจจัยด้านการบริหารจัดการความเสี่ยง การให้บริการ และสุขอนามัยและความปลอดภัย ประโยชน์ที่ได้จากงานวิจัยสามารถนำไปใช้ในการเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนและนักท่องเที่ยวในด้านการบริหารความเสี่ยง และการวางแผนการเดินทาง โดยเฉพาะการคำนึงถึงสุขอนามัย ความสะอาด และความปลอดภัยของสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อในอนาคต

คำสำคัญ: พฤติกรรมการท่องเที่ยว, โควิด 19, สมการโครงสร้าง

¹คณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม, มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

¹Faculty of Engineering and Industrial Technology, Kalasin University

*Corresponding author email: Savalee.ut@ksu.ac.th

Abstract

Currently, COVID-19 has been declared an endemic disease. Most of the population has been vaccinated and public health has improved, leading to the relaxation of lifestyle-related restrictions by various agencies. Nevertheless, safety and hygiene remain critical concerns, particularly among individuals with underlying health conditions. As the pandemic has subsided, sectors across the economy, especially the tourism industry are striving to recover. This study aimed to analyze the factors influencing tourism behavior after the COVID-19 pandemic and to test the goodness of fit between the proposed structural model and empirical data. The research employed a self-administered questionnaire to collect data from a sample of 514 tourists, consisting of residents from Kalasin Province and visitors from other provinces. Data were analyzed using Structural Equation Modeling (SEM). The findings revealed that the COVID-19 pandemic significantly influenced post-pandemic tourism behavior. Although the initial model did not fit the empirical data according to the proposed hypothesis, after model adjustment to align with the local context of Kalasin Province, it was found that the pandemic had a statistically significant impact at the 0.01 level on Risk Management, Service Delivery, and Hygiene and Safety. The results of this study can be disseminated to the public and tourists to support effective risk management and travel planning emphasizing the importance of clean, hygienic, and safe travel destinations in preventing future disease outbreaks.

Keywords: Tourists' behavior, COVID-19, Structural equation modeling

บทนำ

การระบาดของโรคโควิด 19 ได้สร้างผลกระทบทั่วโลก มีผู้ติดเชื้อแล้วทั้งสิ้น 774 ล้านคน และมีรายงานผู้เสียชีวิตจากโรคโควิด 19 กว่า 7 ล้านคนทั่วโลก (Thailand, 2567) ซึ่งรายงานในประเทศไทยพบว่ามีจำนวนผู้ติดเชื้อสะสมตั้งแต่เริ่มระบาดจำนวน 4,801,567 คน และเสียชีวิตสะสมมากถึง 34,741 คน (กระทรวงสาธารณสุข, 2567) และในปัจจุบันประชาชนทั่วโลกได้รับวัคซีน และออกมาใช้ชีวิตตามปกติ แต่ความรุนแรงสำหรับกลุ่มผู้ที่มีความเสี่ยงจากโรคประจำตัวยังคงต้องระมัดระวังในการติดเชื้อเช่นเดิม ในประเทศไทยโรคโควิด 19 ถูกประกาศให้เป็นโรคประจำถิ่น (Endemic) ซึ่งนิยามคือ การที่มีโรคปรากฏหรือระบาดในพื้นที่ แต่อาจจำกัดในเชิงพื้นที่ภูมิศาสตร์หรือการกระจาย และเพิ่มขึ้นในจำนวนที่สามารถคาดการณ์ได้ (กรุงเทพธุรกิจออนไลน์, 2565) ประชาชนได้รับวัคซีนและมีสุขภาพที่ดีขึ้น หน่วยงานต่าง ๆ คลายความเข้มงวดในการใช้ชีวิต แต่ในเรื่องความปลอดภัยและสุขอนามัยยังคงมีความจำเป็นต้องให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง เมื่อสถานการณ์หลังการระบาดได้ผ่านพ้นไป ภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะภาคธุรกิจ ต่างเร่งฟื้นฟูกิจการ รวมถึงภาคธุรกิจการท่องเที่ยวที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

จังหวัดกาฬสินธุ์เป็นจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคโควิด 19 เช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับธุรกิจการท่องเที่ยว จังหวัดกาฬสินธุ์มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญประกอบด้วย พระธาตุยาคู พิพิธภัณฑสถานธรรมชาติวิทยา หาดดอกเกด เมืองฟ้าแดดสูงยาง เขื่อนลำปาว และหมู่บ้านวัฒนธรรมโนนสง่า เป็นต้น สถิติจำนวนนักท่องเที่ยวในจังหวัดกาฬสินธุ์ที่มีการเข้าพักแรม ได้ถูกรวบรวมโดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา พบว่าในปี พ.ศ.2562 มีข้อมูลจำนวนผู้เข้าพัก ผู้เยี่ยมเยือนทั้งที่เป็นคนไทยและชาวต่างชาติ จำนวนทั้งสิ้น 768,297 คน ต่อมาในปี พ.ศ.2563 ได้มีการระบาดของโรคโควิด 19 ส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงเหลือแค่จำนวน 391,980 คน คิดเป็นลดลงร้อยละ 49 และยังคงลดลงต่อเนื่องในปี พ.ศ.2564 เหลือเพียง 240,437 คน แต่ในปี พ.ศ.2565 และปี พ.ศ.2566 ได้มีการผ่อนคลายมาตรการในการควบคุมการเดินทาง ประชาชนเข้าถึงการรักษาพยาบาลและได้รับวัคซีน การปรับตัวของประชาชน เศรษฐกิจเริ่มฟื้นตัว ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นถึง 919,202 คนในปี พ.ศ.2566 (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2564) แสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนนักท่องเที่ยวจังหวัดกาฬสินธุ์ (คน)

ปี พ.ศ.	นักท่องเที่ยวชาวไทย	นักท่องเที่ยวต่างชาติ	รวมนักท่องเที่ยว
2562	764,029	4,268	768,297
2563	391,034	946	391,980
2564	240,021	416	240,437
2565	639,706	6,394	646,100
2566	894,684	24,518	919,202

ปัจจัยที่มีผลต่อโลจิสติกส์ท่องเที่ยวและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวพบว่า มีปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) (Stylidis et al., 2017) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) การเข้าถึง (Access) (Moon & Han, 2018) การขนส่ง (Transportation) (Dedeoğlu, 2019; Stylidis et al., 2017) การเงิน (Finance) สินค้า/บริการ (Product) ข้อมูลข่าวสาร (Information) สถานที่ (Location) ตลอดจนความปลอดภัย (Safety) เป็นต้น ซึ่งก่อให้เกิดเป็นความภักดีในการท่องเที่ยว (Loyalty) เชื่อใจ (Trust) พึงพอใจ (Satisfaction) (Han & Hyun, 2015) กับแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ แต่เมื่อมีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 เข้ามา ปัจจัยเหล่านี้ยังคงเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยว หรืออาจมีปัจจัยอื่น ๆ เกี่ยวข้องเพิ่มเติม โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความปลอดภัย ซึ่งมีความเป็นไปได้ที่ปัจจัยดังกล่าวจะเปลี่ยนแปลงจากเดิม

ในระหว่างที่มีการระบาดของโรคโควิด 19 ได้มีการศึกษาวิจัยปัจจัยชี้วัดพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวระหว่างสถานการณ์โควิด 19 ซึ่งได้กล่าวถึง การแพร่ระบาดของโควิด 19 (Rahman et al., 2021) ประกอบด้วย การแพร่ระบาดของโควิด 19 (Covid 19 pandemic) ความเสี่ยงในการเดินทางและการจัดการ การรับรู้ความเสี่ยง (Travel risk and management perception) การบริหารจัดการความเสี่ยง (Risk Management) บริการส่ง (Service Delivery) รูปแบบการขนส่ง (Transportation Patterns) แพลตฟอร์ม

ออนไลน์ (Distribution Channels) การหลีกเลี่ยงจุดหมายปลายทางที่มีประชากรมากเกินไป (Avoidance of Overpopulated destinations) สุขอนามัยและความปลอดภัย (Hygiene and safety) งานวิจัยนี้ได้สังเกตเห็นความเป็นไปได้ที่ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวของคนในจังหวัดกาฬสินธุ์จะเปลี่ยนไปหลังสถานการณ์โควิด 19 จึงมีแนวคิดในการนำปัจจัยและตัวแปรต่าง ๆ ของ Rahman et al. (2021) มาทำการศึกษา ซึ่งประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากผลของการศึกษาสามารถนำมาเผยแพร่ให้กับประชาชน นักท่องเที่ยวหลังสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด 19 ในด้านการวางแผนการเดินทางท่องเที่ยวได้ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวหลังสถานการณ์โควิด 19
2. เพื่อทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สมมติฐานและกรอบแนวคิดในการศึกษา

เพื่อเป็นการยืนยันทฤษฎีและวิเคราะห์ด้วยสมการโครงสร้าง ในการนำแนวคิด ตัวแปร และกรอบวิจัย ในช่วงที่มีการระบาดของโรคโควิด 19 จากต่างประเทศของ Rahman et al. (2021) มาประยุกต์ใช้กับนักท่องเที่ยวในจังหวัดกาฬสินธุ์ หลังจากสถานการณ์โควิด 19 ได้คลี่คลายว่าจะยังคงเป็นไปตามทฤษฎีและงานวิจัยในช่วงการระบาดอย่างไร มีปัจจัยและตัวแปรใดบ้างที่มีการเปลี่ยนแปลง โดยได้กำหนดกรอบวิจัย ตัวแปร และสมมติฐาน ดังรูปที่ 1

H1. การแพร่ระบาดของโควิด 19 (COVID19) มีอิทธิพลต่อความเสี่ยงในการเดินทางและการจัดการการรับรู้ความเสี่ยง (TRISK)

H2. ความเสี่ยงในการเดินทางและการจัดการการรับรู้ความเสี่ยง (TRISK) มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการความเสี่ยง (RISKM)

H3. ความเสี่ยงในการเดินทางและการจัดการการรับรู้ความเสี่ยง (TRISK) มีอิทธิพลต่อการส่ง (SERD)

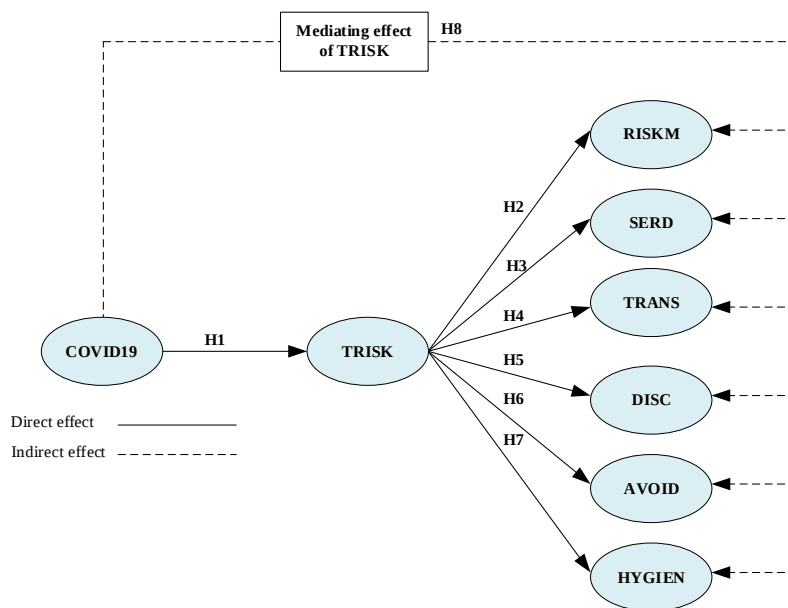
H4. ความเสี่ยงในการเดินทางและการจัดการการรับรู้ความเสี่ยง (TRISK) มีอิทธิพลต่อรูปแบบการเดินทาง (TRANS)

H5. ความเสี่ยงในการเดินทางและการจัดการการรับรู้ความเสี่ยง (TRISK) มีอิทธิพลต่อแพลตฟอร์มออนไลน์ (DISC)

H6. ความเสี่ยงในการเดินทางและการจัดการการรับรู้ความเสี่ยง (TRISK) มีอิทธิพลต่อการหลีกเลี่ยงจุดหมายปลายทางที่มีประชากรมากเกินไป (AVIOD)

H7. ความเสี่ยงในการเดินทางและการจัดการการรับรู้ความเสี่ยง (TRISK) มีอิทธิพลต่อสุขอนามัยและความปลอดภัย (HYGIEN)

H8. การแพร่ระบาดของโควิด 19 (COVID19) มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการบริหารจัดการความเสี่ยง (RISKM) บริการส่ง (SERD) รูปแบบการเดินทาง (TRANS) แพลตฟอร์มออนไลน์ (DISC) การหลีกเลี่ยงจุดหมายปลายทางที่มีประชากรมากเกินไป (AVIOD) และสุขอนามัยและความปลอดภัย (HYGIEN)



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของ Rahman et al. (2021)

ระเบียบวิธีวิจัย

1. การออกแบบเครื่องมือวิจัย

งานวิจัยได้สร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบแบบสอบถามชนิดตอบด้วยตนเอง จำนวน 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด รายได้เฉลี่ย/เดือน อาชีพ ที่อยู่ปัจจุบัน และตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางท่องเที่ยวได้ประยุกต์ใช้ข้อคำถามจากงานวิจัยของ Rahman et al. (2021) โดยการแปลเป็นภาษาไทยซึ่งได้ศึกษาผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด 19 ต่อพฤติกรรมเสี่ยงที่เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวและการจัดการการรับรู้ความเสี่ยง จำนวน 8 ปัจจัย ซึ่งออกแบบเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 7 ระดับ (7-Likert Scale) ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง - เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1 – 7) เนื่องจากมาตราส่วนนี้มีตัวเลือกคำตอบที่หลากหลาย ครอบคลุมทัศนคติ ความคิดเห็น และพฤติกรรมที่หลากหลายยิ่งขึ้น มีความละเอียดและทำให้ผลลัพธ์ที่น่าเชื่อถือและถูกต้องมากขึ้นในการศึกษาวิจัย ช่วยลดอคติจากแนวโน้มที่เป็นกลางทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถแสดงความรู้สึกได้แม่นยำมากขึ้น (ChartExpo, 2025)

เครื่องมือในการวิจัยได้ถูกตรวจสอบคุณภาพก่อนนำไปเก็บข้อมูลจริงด้วยค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม หรือค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC: Item-Objective Congruence Index) ด้วยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถในการคัดกรองเครื่องมือในการวิจัย จำนวน 3 คน ผลการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย พบว่ามีบางปัจจัยที่ไม่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้นำมาปรับแบบสอบถามเพื่อยืนยันขอจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากมหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ โดยได้รับหมายเลขอ้างอิงคือ HS-KSU 030/2565

2. การเก็บและรวบรวมข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้งที่เป็นประชาชนในจังหวัดกาฬสินธุ์และนักท่องเที่ยวจากต่างจังหวัดที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว จากการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience sampling) เพื่อให้กระจายครอบคลุมประชากรให้มากที่สุด ตามสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดกาฬสินธุ์ อาทิ ห้างสรรพสินค้าในอำเภอเมือง ตลาดนัดกลางคืนในอำเภอเมือง อำเภอสหัสขันธ์ พิพิธภัณฑ์สิรินธร เขื่อนลำปาว หาดดอกเกด และสะพานเทพสุดา เป็นต้น และกลุ่มตัวอย่างจะไม่เฉพาะเจาะจง มีความหลากหลาย และต้องสะดวกในการให้สำรวจไม่รบกวนการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจำนวน 514 ชุด Golob (2003) ซึ่งได้เลือกวิธีจำนวนตัวอย่างที่น้อยที่สุดที่ยอมรับได้ในภาวะที่สถิติเท่ากับ 100 (Kline, 2011; Loehlin, 1998) ดังนั้นจำนวนตัวอย่างที่เลือกจึงเพียงพอต่อการวิเคราะห์ทางสถิติ

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 514 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 268 คน (ร้อยละ 52.1) เพศชาย 246 คน (ร้อยละ 47.9) โดยมีอายุเฉลี่ย 45.76 ปี (S.D. = 18.648) อายุน้อยสุด 18 ปีและมากที่สุดคือ 83 ปี มีรายได้มากที่สุดคือ 5,000 – 15,000 บาท/เดือน คิดเป็นร้อยละ 30.7 มีระดับการศึกษาสูงสุดคือ ม.6/ ปวช. คิดเป็นร้อยละ 35.4 มีอาชีพ 3 อันดับสูงสุด คือ รับจ้างทั่วไป เกษตรกรรม ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 21.8, 21.6 และ 21.2 ตามลำดับ และพักอาศัยอยู่ในจังหวัดกาฬสินธุ์มากที่สุด ร้อยละ 83.1

2. ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนาและค่าสหสัมพันธ์ (Descriptive statistics)

ผลการวิเคราะห์ข้อคำถามที่ได้ผ่านการพัฒนาและปรับปรุงแล้ว (Rahman et al., 2021) จำนวน 34 ข้อ 8 ปัจจัย ข้อคำถามทั้งหมดพบว่ามีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.89 – 5.93 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่าง 1.014 – 1.484 ความเบ้ (Skewness) พบว่าอยู่ระหว่าง -1.319 ถึง -0.049 และความโด่ง (Kurtosis) พบว่าอยู่ระหว่าง -1.139 ถึง 3.364 (Kline, 2011)

ปัจจัยและข้อคำถามประกอบด้วย (1) ปัจจัยการแพร่ระบาดของโควิด 19 (Covid-19 pandemic : COVID19) จำนวน 7 ข้อคำถาม (CovidP1-CovidP7) (2) ปัจจัยความเสี่ยงในการเดินทางและการจัดการการ

รับรู้ความเสี่ยง (Travel risk and management perception : TRISK) มีจำนวน 4 ข้อคำถาม (TRisk1-TRisk4) (3) ปัจจัยการบริหารจัดการความเสี่ยง (Risk Management : RISKM) จำนวน 5 ข้อคำถาม (RiskM1-RiskM5) (4) ปัจจัยบริการส่ง (Service Delivery : SERD) มีจำนวน 3 ข้อคำถาม (SerD1- SerD3) (5) ปัจจัยรูปแบบการเดินทาง (Transportation Patterns : TRANS) มีจำนวน 4 ข้อคำถาม (Trans1- Trans4) (6) ปัจจัยแพลตฟอร์มออนไลน์ (Distribution Channels) มีจำนวน 3 ข้อคำถาม (DisC1- DisC3) (7) ปัจจัยการหลีกเลี่ยงจุดหมายปลายทางที่มีประชากรมากเกินไป (Avoidance of Overpopulated destinations : AVIOD) มีจำนวน 4 ข้อคำถาม (Aviod1- Aviod4) และ (8) ปัจจัยสุขอนามัยและความปลอดภัย (Hygiene and safety : HYGIEN) มีจำนวน 4 ข้อคำถาม (Hygien1- Hygien4) โดยภาพรวมผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย มีค่าระหว่าง 4.89 ถึง 5.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าระหว่าง 0.760 ถึง 1.484 ความเบ้ (Skewness) พบว่าอยู่ระหว่าง -2.676 ถึง -0.049 และความโด่ง (Kurtosis) พบว่าอยู่ระหว่าง -1.139 ถึง 8.370 (Kline, 2011) แสดงได้ในตารางที่ 2

3. การวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discriminant validity)

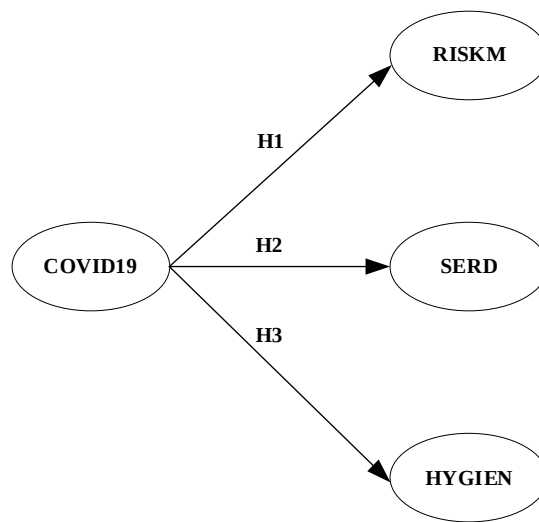
การวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงจำแนกด้วยค่าความสอดคล้องภายในด้วยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Cronbach's Alpha) ≥ 0.6 (Ursachi et al., 2015) พบว่ามีค่าระหว่าง 0.466 ถึง 0.758 โดยที่ปัจจัย ความเสี่ยงในการเดินทางและการจัดการการรับรู้ความเสี่ยง (TRISK) รูปแบบการเดินทาง (TRANS) แพลตฟอร์มออนไลน์ (DISC) และ การหลีกเลี่ยงจุดหมายปลายทางที่มีประชากรมากเกินไป (AVOID) มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาน้อยกว่า 0.6 ซึ่งไม่เป็นไปตามเงื่อนไข แปลความหมายได้ว่าค่าความสอดคล้องภายในของตัวแปรดังกล่าว ไม่เหมาะสมในการนำไปวิเคราะห์สมการโครงสร้าง นอกจากนี้ค่าสหสัมพันธ์ของปัจจัยพบว่ามีค่าระหว่าง 0.450 ถึง 0.694 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 แสดงได้ในตารางที่ 3

เมื่อผลการวิเคราะห์ไม่เป็นไปตามกรอบวิจัยในช่วงที่มีการระบาดของโรคโควิด 19 จากต่างประเทศของ Rahman et al. (2021) ดังนั้นจึงทำการปรับสมมติฐานในการวิจัยใหม่ให้สอดคล้องกับบริบทปัจจุบันมากขึ้น เพื่อวิเคราะห์สมการโครงสร้างดังภาพที่ 2

H1. COVID19 มีอิทธิพลต่อ RISKM

H2. COVID19 มีอิทธิพลต่อ SERD

H3. COVID19 มีอิทธิพลต่อ HYGIEN



ภาพที่ 2 กรอบวิจัยสำหรับนักท่องเที่ยวจังหวัดกาฬสินธุ์

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics, n = 514)

ตัวแปร	คำอธิบายตัวแปร (Items จาก Rahman et al. (2021))	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความเบ้	ความโด่ง
COVID19	การแพร่ระบาดของโควิด 19 (Covid-19 pandemic: C19P)	5.61	0.768	-2.676	8.370
CovidP1	ฉันรู้สึกเสี่ยงต่อการติดเชื้อเนื่องจากการเดินทาง ในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19 (eco1)	5.84	1.165	-1.502	3.364
CovidP2	ฉันรู้สึกกังวลใจในการเดินทาง เนื่องจากมีการแพร่ระบาดของโควิด 19 (eco3)	5.40	1.299	-0.503	-0.190
CovidP3	การแพร่ระบาดของโควิด 19 ส่งผลกระทบบ่อยต่อการเดินทางในชีวิตประจำวัน (eco2)	5.31	1.296	-0.413	-0.165
CovidP4	การแพร่ระบาดของโควิด 19 ส่งผลกระทบบ่อยต่อการท่องเที่ยว (eco2)	5.72	1.131	-1.257	2.483
CovidP5	การแพร่ระบาดของโควิด 19 ส่งผลกระทบบ่อยต่อการช้อปปิ้ง (eco2)	5.73	1.116	-1.207	2.641
CovidP6	ฉันรู้สึกมีความเครียดทางการเงิน เนื่องจากมีการแพร่ระบาดของโควิด 19 (eco4)	5.93	1.076	-1.306	2.770
CovidP7	ฉันรู้สึกมีความเครียดกับการทำงาน เนื่องจากมีการแพร่ระบาดของโควิด 19 (eco5)	5.35	1.309	-0.372	-0.360
TRISK	ความเสี่ยงในการเดินทางและการจัดการการรับรู้ความเสี่ยง (Travel risk and management perception: TRMP)	5.36	0.825	-1.527	4.217
TRisk1	การระบาดของโควิด 19 ได้สร้างความวิตกกังวลสำหรับฉันเดินทาง (trmp1)	5.38	1.265	-0.549	0.161
TRisk2	การระบาดของโควิด 19 ทำให้ฉันไม่ใช้เวลาว่างอยู่ลำพังเพียงคนเดียว (trmp2)	5.37	1.305	-0.474	-0.181
TRisk3	หลังสถานการณ์โควิด 19 ฉันเสี่ยงการเดินทางไปยังเมืองใหญ่ที่มีผู้คนพลุกพล่าน (trmp3)	5.36	1.303	-0.482	-0.080
TRisk4	สถานการณ์การระบาดของโควิด 19 ทำให้การเดินทางเป็นเมนูเฉพาะกลุ่มลดลง (trmp4)	5.33	1.251	-0.325	-0.434
RISKM	การบริหารจัดการความเสี่ยง (Risk Management: RM)	5.42	0.778	-1.789	4.353
RiskM1	ฉันมีความกังวลเกี่ยวกับการกักตัวเพื่อแยกตัวจากสังคมว่าจะทำได้นานแค่ไหน (rm1)	5.38	1.293	-0.394	-0.452
RiskM2	หลายครั้งมีความเข้าใจและการประเมินผลกระทบจากการติดเชื้อโควิด 19 ต่ำเกินไป (rm2)	5.35	1.256	-0.340	-0.443
RiskM3	สถานที่ที่จะเดินทางไป ต้องมีความปลอดภัยจากการระบาดของโควิด 19 (rm4)	5.79	1.076	-1.157	2.485
RiskM4	สถานที่ที่จะเดินทางไป ต้องมีโรงพยาบาลคุณภาพสูงรองรับจากการแพร่ระบาด (rm5)	5.30	1.309	-0.376	-0.389
RiskM5	ฉันมองหาประกันภัยในการเดินทางเนื่องจากโควิด 19	5.27	1.289	-0.145	-0.827
SERD	บริการส่ง (Service Delivery: SD)	5.62	0.88	-1.690	4.388
SerD1	ฉันชอบสั่งอาหารกลับบ้านมากกว่ากินในร้าน เพื่อหลีกเลี่ยงการสัมผัสกับผู้อื่น (sd1)	5.30	1.295	-0.351	-0.317
SerD2	ในช่วงที่แพร่ระบาดของโควิด 19 ฉันสั่งของออนไลน์เพื่อลดการพบปะกับผู้อื่น (sd2)	5.75	1.137	-1.100	1.725

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics, n = 514) (ต่อ)

ตัวแปร	คำอธิบายตัวแปร (Items จาก Rahman et al. (2021))	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความเบ้	ความโด่ง
SerD3	การจัดจำหน่ายอาหารที่สะอาด ปรุงสุกใหม่ และบรรจุภัณฑ์ที่สะอาดปลอดภัย (sd3)	5.81	1.065	-1.084	2.068
TRANS	รูปแบบการเดินทาง (Transportation Patterns: TP)	5.25	0.76	-1.968	5.781
Trans1	ฉันหลีกเลี่ยงระบบขนส่งสาธารณะที่แออัด (tp1)	5.72	1.147	-1.110	1.735
Trans2	ฉันขอใช้บริการขนส่งสาธารณะ (tp2)	4.92	1.014	-0.661	0.431
Trans3	การใช้จักรยานเป็นอีกทางเลือก เพื่อหลีกเลี่ยงการเดินทางที่แออัด (tp3)	4.98	1.058	-0.512	0.330
Trans4	ฉันเดินทางด้วยรถยนต์/จักรยานยนต์ส่วนตัว ในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19	5.37	1.282	-0.389	-0.430
DISC	แพลตฟอร์มออนไลน์ (Distribution Channels: DIC)	5.41	0.885	-1.146	2.203
DisC1	ฉันขอแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อการซื้อตั๋วเดินทาง จองโรงแรม และซื้อแพ็คเกจทัวร์ (dc1)	5.43	1.266	-0.377	-0.556
DisC2	แพลตฟอร์มออนไลน์เหมาะสำหรับการค้นหาข้อมูล เลือกจุดหมายปลายทาง การซื้อ และการรีวิว (dc2)	5.36	1.281	-0.412	-0.380
DisC3	การใช้ช่องทางออนไลน์ สามารถทำงานจากที่บ้าน และการเว้นระยะห่างทางสังคม (dc3)	5.42	1.272	-0.465	-0.336
AVOID	การหลีกเลี่ยงจุดหมายปลายทางที่มีประชากรมากเกินไป (Avoidance of Overpopulated destinations: AOD)	5.22	0.81	-1.173	2.665
Avoid1	ฉันหลีกเลี่ยงการพบปะพูดคุยกับกลุ่มคนในที่สาธารณะโดยไม่จำเป็น (aod1)	5.33	1.259	-0.339	-0.393
Avoid2	ฉันเชื่อว่าการเว้นระยะห่างทางสังคม ช่วยป้องกันการติดเชื้อมากกว่า 19 ได้ (aod2)	5.37	1.255	-0.349	-0.439
Avoid3	ฉันคิดว่าสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ คือสถานที่อันตราย เต็มไปด้วยนักท่องเที่ยว (aod3)	4.89	1.484	-0.049	-1.139
Avoid4	ฉันต้องการหลีกเลี่ยงการเดินทางไปยังสถานที่ที่มีคนอาศัยอยู่หนาแน่น (aod4)	5.30	1.274	-0.356	-0.442
HYGIEN	สุขอนามัยและความปลอดภัย (Hygiene and Safety: HS)	5.43	0.858	-1.914	5.007
Hygien1	หลังโควิด 19 สุขอนามัยในการเดินทางของฉันจะเปลี่ยนไป ฉันจะมีความเสี่ยงในการติดเชื้อมากขึ้น (hs1)	5.23	1.303	-0.157	-0.711
Hygien2	สถานที่ที่มีคนจะเดินทางไปจะต้องมีสุขอนามัยที่ดีและสะอาด (hs2)	5.82	1.149	-1.319	2.737
Hygien3	สถานที่ที่ฉันจะเดินทางไปจะต้องมีการให้บริการของโรงพยาบาลรองรับ (hs3)	5.41	1.298	-0.463	-0.267
Hygien4	หลังจากโควิด 19 ทำให้ฉันใส่ใจเรื่องสุขอนามัย/ความปลอดภัยของการเดินทางมากขึ้น (hs4)	5.27	1.309	-0.354	-0.311

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์และค่าความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discriminant validity)

Factors	Cronbach's Alpha	COVID	TRISK	RISKM	SERD	TRANS	DISC	AVOID	HYGIEN
COVID	0.758*	1							
TRISK	0.528	0.645**	1						
RISKM	0.607*	0.694**	0.546**	1					
SERD	0.617*	0.637**	0.567**	0.554**	1				
TRANS	0.597	0.647**	0.555**	0.574**	0.521**	1			
DISC	0.466	0.549**	0.453**	0.513**	0.509**	0.483**	1		
AVOID	0.501	0.566**	0.468**	0.576**	0.514**	0.488**	0.450**	1	
HYGIEN	0.608*	0.687**	0.589**	0.594**	0.602**	0.585**	0.525**	0.546**	1

* Cronbach's Alpha ≥ 0.6 , ** p-value < 0.01

การวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discriminant validity) ด้วยค่าความสอดคล้องภายในด้วยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Cronbach's Alpha) ≥ 0.6 (Ursachi et al., 2015) พบว่ามีค่าระหว่าง 0.607 ถึง 0.758 และค่าสหสัมพันธ์ของปัจจัยพบว่ามีค่าระหว่าง 0.554 ถึง 0.694 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 แสดงได้ในตารางที่ 4

ค่าความสอดคล้องขององค์ประกอบภายในของแบบจำลองด้วยค่า Composite Reliability (CR) ≥ 0.6 (Fornell & Larcker, 1981) และค่า Average Variance Extracted (AVE) ≥ 0.5 (Hair, 2010) พบว่า การแพร่ระบาดของโควิด 19 (Covid-19 pandemic: COVID19), การบริหารจัดการความเสี่ยง (Risk Management: RISKM), บริการส่ง (Service Delivery: SERD) และสุขอนามัยและความปลอดภัย (Hygiene and safety: HYGIEN) มีค่า CR เท่ากับ 0.768, 0.611, 0.627 และ 0.618 ตามลำดับ ส่วนค่า AVE พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.564, 0.488, 0.597 และ 0.618 ตามลำดับ โดยที่ปัจจัย RISKM ไม่เป็นไปตามเงื่อนไข น้อยกว่า 0.5 (Hair, 2010) แต่อย่างไรก็ตาม Fornell and Larcker (1981) ได้กล่าวไว้ว่าถ้า AVE น้อยกว่า 0.5 และ CR สูงกว่า 0.6 ความถูกต้องของสมการโครงสร้างยังคงสามารถยอมรับได้ ซึ่งผลการวิเคราะห์แสดงได้ในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 Discriminant validity

Factors	Cronbach's Alpha	CR	AVE	COVID19	RISKM	SERD	HYGIEN
COVID19	0.758	0.768	0.564	0.751			
RISKM	0.607	0.611	0.488	0.694**	0.669		
SERD	0.617	0.627	0.597	0.637**	0.554**	0.773	
HYGIEN	0.608	0.618	0.535	0.687**	0.594**	0.602**	0.731

**p< 0.01, Square root of average variance extracted shown on diagonal in bold

4. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis: CFA)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) เป็นการทดสอบความสอดคล้องระหว่างข้อมูลกับโมเดล เมื่อมีการสร้างโมเดลการวัดปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดกาฬสินธุ์หลังสถานการณ์โควิด 19 พบว่า ปัจจัยการแพร่ระบาดของโควิด 19 (COVID19) ข้อคำถามที่มีค่าสัมประสิทธิ์มากที่สุดคือ “ฉันรู้สึกเสี่ยงต่อการติดเชื้อเนื่องจากการเดินทาง ในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด 19: CovidP1” = 0.703 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ปัจจัยการบริหารจัดการความเสี่ยง (RISKM) คือ “สถานที่ที่จะเดินทางไป ต้องมีความปลอดภัยจากการระบาดของโควิด 19: RiskM3” พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์มากที่สุด = 0.619 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ในส่วนของ ปัจจัยบริการส่ง (SERD) พบว่าคือ “การจัดจำหน่ายอาหารที่สะอาด ประจุสุกใหม่ และบรรจุภัณฑ์ที่สะอาด ปลอดภัย: SerD3” มีค่าสัมประสิทธิ์มากที่สุด = 0.656 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และปัจจัยสุขอนามัยและความปลอดภัย (HYGIEN) พบว่า “สถานที่ที่ฉันจะเดินทางไปจะต้องมีสุขอนามัยที่ดีและสะอาด: Hygien2” มีค่าสัมประสิทธิ์มากที่สุด = 0.690 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 แสดงได้ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 Parameter estimates of measurement model

ตัวแปร	Confirmatory factor analysis: CFA				
	Estimate	Standard Error	Est./S.E.	p-value	R ²
CovidP1	0.703	0.026	27.546	<0.001**	0.494
CovidP2	0.481	0.037	13.158	<0.001**	0.231
CovidP3	0.489	0.036	13.567	<0.001**	0.240
CovidP4	0.620	0.030	20.656	<0.001**	0.385
CovidP5	0.649	0.028	22.878	<0.001**	0.421
CovidP6	0.593	0.031	18.935	<0.001**	0.352
CovidP7	0.415	0.039	10.643	<0.001**	0.172
RiskM1	0.452	0.040	11.305	<0.001**	0.204
RiskM2	0.448	0.038	11.732	<0.001**	0.201
RiskM3	0.619	0.032	19.364	<0.001**	0.383
RiskM4	0.497	0.036	13.692	<0.001**	0.247
RiskM5	0.424	0.039	10.794	<0.001**	0.180
SerD1	0.490	0.038	12.730	<0.001**	0.240
SerD2	0.646	0.032	19.900	<0.001**	0.417
SerD3	0.656	0.031	20.846	<0.001**	0.430
Hygien1	0.491	0.037	13.206	<0.001**	0.241
Hygien2	0.690	0.029	23.824	<0.001**	0.476

ตัวแปร	Confirmatory factor analysis: CFA				
	Estimate	Standard Error	Est./S.E.	p-value	R ²
Hygien3	0.450	0.038	11.756	<0.001**	0.203
Hygien4	0.507	0.036	14.127	<0.001**	0.257

**p< 0.01

5. การวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM)

การตรวจสอบสมมติฐานด้วยความสอดคล้องของแบบจำลองสมการโครงสร้างเพื่อทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ค่า $\chi^2 = 164.955$, $df = 146$ ($164.955/146 = 1.130$) (Kline, 2011), RMSEA = 0.016 (0.000 – 0.027) (Steiger, 2007), CFI = 0.992 (Hu & Bentler, 1999), TLI = 0.991 (Daire Hooper, 2008; Jomnonkwao et al., 2016), และ SRMR = 0.028 (Hu & Bentler, 1999) โดยผ่านเกณฑ์การตรวจสอบทุกเงื่อนไข

ผลการวิเคราะห์สมมติฐานงานวิจัย (H1-H3) (รูปที่ 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวของคนในจังหวัดกาฬสินธุ์หลังสถานการณ์โควิด 19 พบว่าการแพร่ระบาดของโควิด 19 (COVID19) ส่งผลต่อการบริหารจัดการความเสี่ยง (RISKM) มีค่าสัมประสิทธิ์ = 1.021 บริการส่ง (SERD) มีค่าสัมประสิทธิ์ = 0.924 และสุขอนามัยและความปลอดภัย (HYGIEN) มีค่าสัมประสิทธิ์ = 1.010 อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01 ยอมรับสมมติฐานดังตารางที่ 6 และภาพที่ 3

ตารางที่ 6 Parameter estimates of structural model

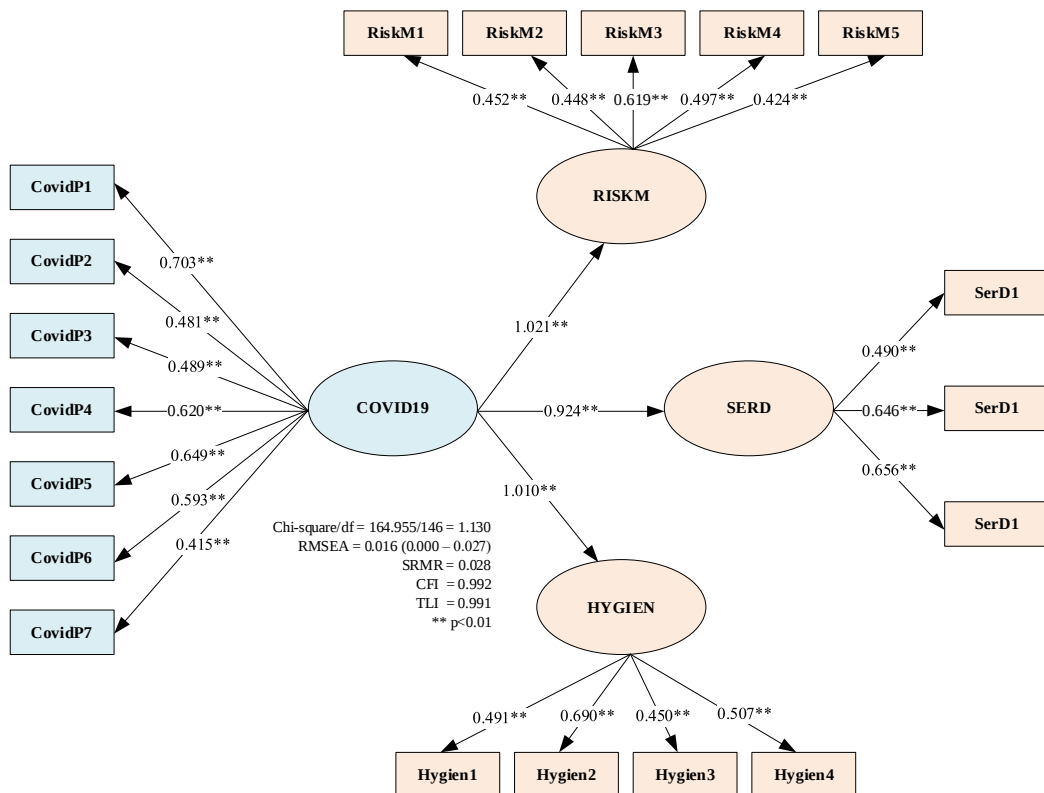
Hypotheses	Standardized Estimates	Standard Error	สรุป
H1. COVID19 → RISKM	1.021**	0.029	ยอมรับ
H2. COVID19 → SERD	0.924**	0.032	ยอมรับ
H3. COVID19 → HYGIEN	1.010**	0.028	ยอมรับ

**p< 0.01

สรุปและอภิปรายผล

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวหลังสถานการณ์โควิด-19 และเพื่อทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การวิจัยนี้ได้ออกแบบและศึกษาวิจัยภายใต้กรอบแนวความคิดของ Rahman et al. (2021) โดยการตั้งสมมติฐานว่า การแพร่ระบาดของโควิด 19 (COVID19) มีอิทธิพลต่อความเสี่ยงในการเดินทางและการจัดการการรับรู้ความเสี่ยง (TRISK) โดยที่ TRISK มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการความเสี่ยง (RISKM) บริการส่ง (SERD) รูปแบบการเดินทาง (TRANS)

แพลตฟอร์มออนไลน์ (DISC) การหลีกเลี่ยงจุดหมายปลายทางที่มีประชากรมากเกินไป (AVIOD) และสุขอนามัยและความปลอดภัย (HYGIEN) (ภาพที่ 1) งานวิจัยใช้เครื่องมือวิจัยด้วยแบบสอบถามชนิดตอบด้วยตนเองที่ทำการปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว (Rahman et al., 2021) กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยจำนวนทั้งสิ้นเป็นนักท่องเที่ยว 514 คน ซึ่งเป็นประชาชนในจังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดอื่นที่เดินทางมาเที่ยวในจังหวัดกาฬสินธุ์



ภาพที่ 3 สมการโครงสร้างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวหลังสถานการณ์โควิด 19

การศึกษาความสอดคล้องภายในด้วยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Cronbach's alpha) ≥ 0.6 (Ursachi et al., 2015) พบว่ามีบางปัจจัยไม่เป็นไปตามเงื่อนไข จึงปรับสมมติฐานในการวิจัยใหม่ให้สอดคล้องกับบริบทปัจจุบันของจังหวัดกาฬสินธุ์ และสถานการณ์หลังการแพร่ระบาด ปรับเป็นการแพร่ระบาดของโควิด 19 (COVID19) มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการความเสี่ยง (RISKM) บริการส่ง (SERD) และสุขอนามัยและความปลอดภัย (HYGIEN) (ภาพที่ 2) ซึ่งผลการศึกษาพบว่า การแพร่ระบาดของโควิด 19 มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดกาฬสินธุ์หลังสถานการณ์โควิด 19 ด้านการบริหารจัดการความเสี่ยง บริการส่ง และสุขอนามัยและความปลอดภัย อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01 (ภาพที่ 3)

ผลการศึกษามีความแตกต่างจากงานของ Rahman et al. (2021) อาจเป็นเพราะการศึกษาของ Rahman et al. (2021) ได้ทำการศึกษาในช่วงที่มีการระบาดของโรคโควิด 19 แต่ในงานวิจัยนี้ได้นำมาประยุกต์ใช้เพื่อศึกษาในช่วงหลังการแพร่ระบาด และเพื่อเป็นการทดสอบว่าปัจจัยจะยังคงมีอิทธิพลเช่นเดิมหรือเปลี่ยนไปอย่างไร ซึ่งพบว่าในบริบทของนักท่องเที่ยวจังหวัดกาฬสินธุ์พบว่ามีผลแตกต่าง 3 ประเด็น

1. การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 พบว่าไม่มีความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และไม่สามารถอธิบายได้ว่ามีอิทธิพลต่อความเสี่ยงในการเดินทางและการจัดการการรับรู้ความเสี่ยง (TRISK) ดังสมมติฐานที่ 1 (ภาพที่ 1)

2. ในบริบทพฤติกรรมนักท่องเที่ยวหลังการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการความเสี่ยง (RISKM) บริการส่ง (SERD) และสุขอนามัยและความปลอดภัย (HYGIEN) โดยที่มีอิทธิพลโดยตรง ไม่ได้มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านความเสี่ยงในการเดินทางและการจัดการการรับรู้ความเสี่ยง (TRISK) ซึ่งต่างจาก Rahman et al. (2021)

3. ข้อคำถามที่ได้จากผลการศึกษาพบว่า มีเพียงไม่กี่ข้อที่มีความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งการประยุกต์ใช้งานของ Rahman et al. (2021) พบว่าสามารถประยุกต์ใช้ได้ แต่จะต้องมีการปรับให้เข้ากับบริบทและสถานการณ์ปัจจุบันในการใช้ปัจจัยและข้อคำถาม

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้มีข้อจำกัดเรื่องระยะเวลาและโอกาสเสี่ยงในความไม่ทันสมัยของการศึกษา เนื่องจากสถานการณ์โควิด 19 ได้คลี่คลายไปในทิศทางที่ดีขึ้น ประชาชนออกมาใช้ชีวิต ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจมากขึ้น ประกอบกับการประกาศว่าโรคโควิด 19 เป็นโรคประจำถิ่น (Endemic) แต่อย่างไรก็ตามโรคโควิด 19 ก็ยังมีความรุนแรงกับกลุ่มผู้ที่มีโรคประจำตัว เนื่องจากมีความเสี่ยงที่จะติดเชื้อแล้วมีอาการรุนแรงจนถึงขั้นเสียชีวิต ดังนั้นการแพร่กระจายของเชื้อโรคก็ยังคงต้องเฝ้าระวังและต้องดูแลสุขอนามัยเช่นเดิม

ผลการศึกษาสามารถนำมาเผยแพร่ให้กับประชาชน นักท่องเที่ยวในด้านการบริหารจัดการความเสี่ยง การวางแผนการเดินทางท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานที่ที่จะเดินทางไปจะต้องมีสุขอนามัยที่ดี สะอาด ต้องมีความปลอดภัยจากการระบาดของโควิด 19 เนื่องจากผลการศึกษาข้อนี้มีน้ำหนักมากที่สุด และเสนอแนะให้เป็นนโยบายด้านสุขอนามัยให้กับประชาชน โดยที่สถานที่ท่องเที่ยว หรือแม้กระทั่งผู้ประกอบการร้านอาหาร โรงแรมที่พัก หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจท่องเที่ยวจะต้องมีมาตรฐานด้านการดูแลสุขอนามัย ความสะอาด และการดูแลสุขอนามัยให้เป็นตามมาตรฐานสากล ควรมีการจัดสรรให้มีพื้นที่โล่งแจ้งให้ใช้บริการ เพื่อหลีกเลี่ยงความแออัด เป็นต้น

การทำวิจัยในอนาคต งานวิจัยฉบับนี้เล็งเห็นประเด็นของโซ่อุปทานการท่องเที่ยวของจังหวัดกาฬสินธุ์ในแต่ละพื้นที่ เพราะเนื่องจากการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล นอกจากสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ อาหารและของฝากในแต่ละพื้นที่หากมีการศึกษาวิจัยโซ่อุปทานให้ครบและนำผลการศึกษาวิเคราะห์เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับ

สินค้า (Value chain) จะเป็นแนวทางในการช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตและเพิ่มโอกาสในการแข่งขันให้กับประชาชนชาวจังหวัดกาฬสินธุ์ได้

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนทุนจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 รหัสข้อเสนอโครงการ 4141393 เลขที่สัญญา FRB033/2566

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2564). กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2567). สถานการณ์ผู้ป่วย COVID-19 รายวัน. กระทรวงสาธารณสุข. Retrieved 6/05 from <https://ddc.moph.go.th/covid19-dashboard/?dashboard=main>
- กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. (2565). สิ่งที่จะเปลี่ยนแปลง เมื่อ "โควิด-๑๙" เป็น "โรคประจำถิ่น". กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. Retrieved 6/05 from <https://www.bangkokbiznews.com/social/986659>
- ChartExpo. (2025). 7-Point Likert Scale: Step by Step Guide. *Microsoft Excel*. <https://chartexpo.com/blog/7-point-likert-scale#why-us-7-point-likert-scale>
- Daire Hooper, J. C., Michael Mullen. (2008). Structural Equation Modelling: Guidelines for Determining Model Fit *Electronic Journal of Business Research Methods*, 53-61.
- Dedeoğlu, B. B. (2019). Shaping tourists' destination quality perception and loyalty through destination country image: The importance of involvement and perceived value. *Tourism Management Perspectives*, 29, 105-117. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.tmp.2018.11.006>
- Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Evaluating Structural Equation Models with Unobservable Variables and Measurement Error. *Journal of Marketing Research*, 18(1), 39-50. <https://doi.org/10.2307/3151312>
- Golob, T. F. (2003). Structural equation modeling for travel behavior research. *Transportation Research Part B: Methodological*, 37(1), 1-25. [https://doi.org/https://doi.org/10.1016/S0191-2615\(01\)00046-7](https://doi.org/https://doi.org/10.1016/S0191-2615(01)00046-7)
- Hair, J. F. B., W.C. Babin, B.J. (2010). *Multivariate Data Analysis: A Global Perspective*. Pearson Education. <https://books.google.co.th/books?id=SLRPLgAACAAJ>
- Han, H., & Hyun, S. S. (2015). Customer retention in the medical tourism industry: Impact of quality, satisfaction, trust, and price reasonableness. *Tourism Management*, 46, 20-29. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.tourman.2014.06.003>

- Hu, L. t., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1), 1-55. <https://doi.org/10.1080/10705519909540118>
- Jomnonkwao, S., Sangphong, O., Khampirat, B., Siridhara, S., & Ratanavaraha, V. (2016). Public transport promotion policy on campus: evidence from Suranaree University in Thailand. *Public Transport*, 8(2), 185-203. <https://doi.org/10.1007/s12469-016-0122-2>
- Kline, R. B. (2011). *principles and practice of structural equation modeling*. Guilford Press.
- Loehlin, J. C. (1998). *Latent variable models: An introduction to factor, path, and structural analysis, 3rd ed*. Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Moon, H., & Han, H. (2018). Destination attributes influencing Chinese travelers' perceptions of experience quality and intentions for island tourism: A case of Jeju Island. *Tourism Management Perspectives*, 28, 71-82.
<https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.tmp.2018.08.002>
- Rahman, M. K., Gazi, M. A. I., Bhuiyan, M. A., & Rahaman, M. A. (2021). Effect of Covid-19 pandemic on tourist travel risk and management perceptions. *PloS one*, 16(9), e0256486. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0256486>
- Steiger, J. H. (2007). Understanding the limitations of global fit assessment in structural equation modeling. *Personality and Individual Differences*, 42(5), 893-898.
<https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.paid.2006.09.017>
- Stylidis, D., Shani, A., & Belhassen, Y. (2017). Testing an integrated destination image model across residents and tourists. *Tourism Management*, 58, 184-195.
<https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.tourman.2016.10.014>
- Thailand, W. H. O. (2567). สถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในประเทศไทย. Retrieved 3/05 from <https://www.who.int/thailand/news/detail/07-02-2024-update-on-covid-19-in-thailand--7-february-2024-THA>
- Ursachi, G., Horodnic, I. A., & Zait, A. (2015). How Reliable are Measurement Scales? External Factors with Indirect Influence on Reliability Estimators. *Procedia Economics and Finance*, 20, 679-686. [https://doi.org/https://doi.org/10.1016/S2212-5671\(15\)00123-9](https://doi.org/https://doi.org/10.1016/S2212-5671(15)00123-9)